

KURJER LITEWSKI

w WILNIE dnia 21. Października V. S. ROKU 1808.

S. PETERSBURG V. S. d. 5 Października.
Dalsze czynności wojsk Rossyjskich w Finlandyi. Po bitwie d. 8 września pod kościołem Lokolax stoczony, nieprzyjaciel oddał się od szeregów; temczasem Kontr. Admirał Miasoiedow stał nie- daleko wyspy Palwa. Korpus GL. Graffa Kamień- skiego z zaymuje też same stanowiska; gotuje się uderzyć na Szwedów we wszystkich punktach ko- ło Gamle Karlebi. Głównie kommanderujący roz- rządźszy częścią swojej armii, posuniętą ku puł- nocy, przybył do Wazy.

D. 16 września GL. X. Bagration donosił; że 6 t. wojsk gwardyjskich i ćwiczonej milicyi wylądowało pod Helsingiem; że ich naczelnik GA. Boio atakował dwa bataliony Newski i Pernow- ski GL. Baggowuta i przymusił ustępować do Hi- moys. Tu GL. X. Bagration przybiegł z Abo z i strzeleckim, batalionem lipawskim, częścią po- łockiego pułku, atakował nieprzyjaciela ze stro- ny Nisztat, rozbił zupełnie cały korpus, i białe wiorst 20 pędził, niezastanowiony zgorzeliskami, aż do statków. Oprócz wielkiej liczby zabitych, wzięliśmy w niewolę 15 Officyerów, do 300 żoł- nierzy, 4 działa, znamie, 22 wozy z ładunkami, wiele amunicyi i część obozu; reszta nieprzy- jaciela uciekła na statki. Straciliśmy w przydno- wych gonitwach blisko 20 Officyerów i do 300 żołnierzy w zabitych i raniowanych.

GM. Lantinhausem dowódca wyprawy pod Lokolax zniszczonej, zmieniony został przez Kró- la, który powtórnie drugiemu wodzowi kazał szcze- ścia doświadczać, i wszystko ważyć na utwierdze- nie się: Szwedzi walczyli z rozpaczą, GA. Boio rzucił się niejednokrotnie naprzód, lecz wszędzie znalazł odpor, śmierć, i niewyciężonych Rossyan. Głównie kommanderujący Graf Buxhewden donosi J. J. Mości że wskutek najmiłostwiejszego daru dla zwycięzców Sweaborga, gaża doszła Officyerów, a po rublu żołnierzom rozdano.

GA. X. Dołhoruki donosił d. 31 sierpnia: że milicya Piliska doświadczywszy znacznej straty przy obronie Taypoli, zaczęła wracać się do domów; za tym przykładem drugie milicje przy wojsku regularnym znajdujące się opuszczają chorągwie. Dnia 2 września GA. X. Dołhoruki złożony cho- robą, oddał komendę swego oddziału, 4200 ludzi mającego, GM. Arseniew. Ten oznajmił GL. Tu- czkow iż niepodobno mu złączyć się z jego kor- pusem, lecz odebrał konieczny rozkaz łączyć się natychmiast dla wypełnienia ogólnego planu. W tę porę ozdrowiawszy X. Dołhoruki przyiósł do- wództwo, rozkazał przedniej strażi zająć Taypo- le, a sam z resztą wojska ruszył na przód po 50 wiorst codzień uchodząc; przytem wysłał cztery oddzie do Melonemi o siedm wiorst od Kuopii.

Dnia 16 Xze zajął Rüstawezi. Pikiety nieprzyja- cielskie z rzadkim pospiechem uciekły gdy GM. Alexieiew z przednią strażą zbliżył się do Melo- nemi. Reszta później.

WIEN d. 7 października. Stany Wę- gierskie w Prezbürgu na posiedzeniu dnia 1, 3, 4, dały dla Cesarza i Króla głośny dowód nieogra- niczonego zaufania, i najwierniejszego przywiąza- nia, uchwalając Insurrekcyą generalną ze szlachty, oraz składając sumę, puł miliona złotych reńskich przenoszącą, na utrzymanie Akademii dla ćwicze- nia młodzi w sztuce marsowej. Też stany da- rowały dom na szkołę; Cesarzowa wspierając chwalebne zamiary dodała 50 t. ryńskich. Arcy Xze Prymas miał mowę do Cesarza na tronie sie- dzącego, w której wyraził poświęcenie się Wę- grzynów dla Monarchy i oyczyzny; przydał że śro- dki dla obrony kraju uchwalone, mogą być speł- niane przez Cesarza w ciągu trzyletnim, i upewnił że Węgrzyni niczego oszczędzać nie będą dla od- wrócenia niebezpieczeństwa: naresztę powiedział, że Europa widzieć będzie w narodzie Węgierskim o- dziedziczoną od przodków miłość oyczyzny i przy- wiązanie do konstytucyi, którą Cesarz łaskawie za- chowując jako ojciec dobrotliwy nampanie. Po- niosł Węgrzyni wszystko w ofierze Monarsze i oyczyźnie, bo wolą być zniszczonemi raczy, ani- żeli ścierpić splamienie godności Królewskiej i kon- stytucyi.

Cesarz Franciszek odpowiedział z tronu po- chwalać gorliwość narodową, przyrzekając utrzy- mać przywileje królowe, dostojność szlachecką, i konstytucyą. Akademia będzie nazwana od Lu- dwiki imienia Cesarzowej, lecz niewprzód exeku- cyą wezmie aż pokoy ugruntowanym będzie. Po- tem Arcy Xze Prymas witał Cesarzową, i winszo- wał prawnikom oraz najpóźniejszym pokoleniom Węgrzynów dzisiejszych szczęścia i dobra, iakie- go kosztować będą z okazji założonej Akademii pod zaszczytem Cesarzowej; która odpowiadając zezwoliła dać swoje imie nowo założonej szkole i uręczyła swoją przychylną dla wspaniałego narodu, potem korona i klenoty narodowe prze- niesione zostały w osmiokonnym powozie z Kate- dry do Ofen. Cesarz raczył być w ogrodzie Pry- masowskim, który tysiącem ogniw iasniał.

W. Węzyr Bayraktar czyni ogromne do woj- ny przygotowania, iak mniemają przeciw Wehabi- tom; Jzmael Bey przyprowadził 18 t. we trzy dni później przyszedł Jbrahim Bey syn Alego Baszy Janiny na czele 20 t. Ciapan Oglu na czele 15 t. wojska Azyatyckiego do Ruszczuk pociągnął. O- sman Bey Renegat Niemiecki, który pod Selimem ćwiczył Turków po Europejsku, powrócił do pier- wszego powołania, i dziś zatrudnia się doskonale-

niem Ottomanów w obrótach wojennych, przez narody oświecone używanych. W. Wezyr wyniósł jednego ze swoich stronników na urząd Agi Janeczarów; stracić kazał Podskarbiego Ogiak Basiryham i żyda Zonona bankiera ianeczarskiego. Woyska na sposób Europejski ćwiczone, w zupełnem są poważeniu; nienazywają się jednak Nizami Gedid, lecz mają imię Seymen Askier; do tych półków ciągle wybierają lud nowy; często już oni czynią służbę zamiast Janeczarów, a mianowicie kiedy Sułtan iedzie do Meczetu na południową modlitwę. Dla wzmocnienia załogi w Jzmayłowie, gdzie Jzmael Basza dowodzi, posłano znaczną liczbę Seymen i wiele amunicyi. Nowy Ambassador Perski Molach Jbrahim Han miał dnia 30 sierpnia wstępną audyencyą u W. Wezyra. Z wielkim pośpiechem uzbierała flotę Turecką ażeby wkrótce mogła wyjść pod żagle. O przeysiciu Dardanellow przez Angielską flotę, żadnych nieodebraliśmy dalszych wiadomości. Handel zupełnie przerwany przeciw komunikacyi z innemi narodami.

PARYŻ d. 3 października. Imperator czwartą już podróż do Niemiec odbywa; pierwszą odprawił w czasie Kongressu Rasztadzkiego, drugą w czasie wojny z Austryą, trzecią w czasie wojny z Prussami, czwartą terazniejszą dla zapewnienia Niemcom pokoju. Kalendarze Francuzkie wyliczyły ludność Francyi i jej osad 35500000, Chin w 16 Prowincyach 56 millionow, tamże miast 1467, a zamkow 2337; ludność ogólna całego świata ma wynosić 900 millionow; w Hiszpanii podług rachunku r. 1789 czynionego, duchowieństwo składało się ze 255000 osob. Męskich Klasztorow było 2122 a w nich 69000 zakonników, Mniszek znajdowało się 35491 w 1130 klasztorach.

Podług wiadomości z Londynu odebranych, powstała w Indyi w państwach Nizam Insurrekcyja, na czele której znajduje się jeden Bramin. Anglicy nieopuszczają czynić stosownie do okoliczności. Pisma nasze zbliżają rozrzucone wieści przez Angielskie dzienniki o porażeniu woysk naszych w Hiszpanii i Portugallii; i przekonywają że Anglicy ani są zdolni zwyciężyć Francuzkie hufce, ani mogą niechlubić się bez wysady z odniesionych odrębnie korzyści; naresztę kończą na tem życzeniu aby Anglicy dali pole Francuzom walczenia z niem dla wyjaśnienia prawdy.

Korpus 5 Marszałka Mortier Xcia Treviso przez Strazburg ciągnie. Drogi po nad morzem z Włoch do Hiszpanii są zawalone obozowemi zawadami. Gwardya artyllerya, piechota, iazda, konskrypcya, wszystko do Hiszpanii pośpiesza nietracząc iedney chwili. Ekwipaże Króla Józefa podobnie tam idą; trudno podróżnym rozminąć się z ciągnącym woyskiem. Na początku listopada ma się zebrać pod Piryneami 100000 Francuzow dobornego woyska. Dnia 29 i 30 września pierwsza dywizya W. Woyska przeszła przez Tours. Marszałek Victor tu się znajduje. Xiężna Benewentu z Walency tu przybyła.

LONDYN 24 Września. Już nie mamy wspańiałego teatru Cowentgarden. Dnia 24 straszny ogień w popioł obrócił we trzech godzinach wielką tę budowlę; do gaszenia zabrakło wody; dzie-

się bliskich domow spaliło się, przytem upadkiem okropnym przywalonych zostało wielu ludzi pożar gaszących, których liczą 40; barzo mało uratowano ozdob teatralnych, szczęściem teatr Dourylane od ognia ocalony został. Złośliwi ludzie którzy z zamieszania korzystać chcieli do więzienia poszli. G. Baird z 7000 woyska odpłynął dnia 17 z Corfu do Hiszpanii. Lord Gambier wywiesił flagę Admiralską na okręcie liniowym Caledonia od 130 dział. Liczne floty kupieckie z Chin, Jamaiki, Brezylji, morza śródziemnego i północnego, z wysp Antylskich, do portów naszych zawinęły. Admirał Purwis odpłynął z pod Cadix do Corfu dla zmienienia tam Admirała Martin. Eskadra Admirała Strachan, złożona z okrętow Formidable od 98, Cezar od 80, Eagle od 74, Standard od 64, Windsorcastle, Queen, Repulse, i fregaty Lavinia, powraca ze śródziemnego morza do Anglii. Admirał Collingwood zostawiwszy 3 okręty pod Cadix do Sardynii z flotą popłynął. Z Norwegii iest wiadomość, że G. Cederstrom z licznym korpusem Szwedow odparł Duńczykow i do Norwegii przedarł się, lecz otrzymawszy mało znaczące zyski, cofnąć się był zmuszonym.

Rokoszenie państwa Nizam o 140 mil od stolicy Hydorabad rozłożeni wygrali walną batalią w której 900 ludzi zabili. Półkownik Montrisor, który dowodził woyskom kompanii w Hyderabad, gotuje się poskromić buntowników. Admirał Thornborough z okrętami Formidable od 98, Royal Sovering, Malta od 84, Cezar, Kanopus, od 80, Spartiate, Eagle, Colossus, Magnificent, Renown, Kent, Sulton, Montague od 74, krąży między Tulonem i Kartageną. W bitwach dnia 15 sierpnia pod Coutonha, 17 pod Roleca, 21 pod Vimiera w Portugallii zginęło naszych 1390. Półkownicy Taylor Luke, zabici, Kapitan Pachenham szwagier G. Wellesley ciężko raniony; pod tym wodzem służą Generałowie brygady Hil, Fergusson, Nightingale, Rowes, Craufurd, Fane, Anstruther i Ackland.

BAYONNE d. 29 września. Z Hiszpanii niema dokładney wiadomości: to widzimy że W. woysko tam codziennie pośpiesza. Regimenta z Włoch ruszono: w przechodzie Biskup Plebani zachęcają żołnierza odezwaniami gorliwemi do cierpliwości męstwa i chwały. Marszałek d'Avoust Xze Averstat miał do swojego korpusu przemowę i naukę. Wszystko zapowiada w Hiszpanii wielkie wypadki, nieśmiałą rokoszenie przełamywać linii nad Ebro wyciągniętey. Przychozące posiłki odprawiają popisy przed Królem Józefem. Regimenta Szwaycarskie Castella, May, składają straż tylną korpusu Marszałka Bessieres; w insurrekcyi nie ucierpiały prawie. Czy Leopold syn Ferdynanda byłego Króla dwuch Sycylii stanie na czele Insurgentow i ogłosi się Królem Hiszpańskim nie ma pewności.

Junta Sewilska miała przenieść się do Madrytu i wziąć tytuł Regencyi; miała ona rozkazać, wysłanie potomków, zamieszkałych od najdawniejszych czasow w Hiszpanii Francuzów, dla zagładzenia wszystkich. GL. Negretto mianowany od Króla Generał Kapitanem Nawarry. Józef rozkazał broń odbierać Hiszpanom dla bezpieczeństwa

żołnierzy, i podróżnych; wściekłość ludu rzuciła ogólny postrach na rozsądniejszych, którzy życzą widzieć najszybszy koniec mordów, rabunków, pożog i okrucieństwa swawolnego motłochu. Marszałek Lefebre z Bayonne do nas powraca, Marszałek Moncey opuścił Pampelunę, w której jest dzisiaj nowy Wice Król Nawarry.

Eskadra z płaskich statków z Brestu dnia 17 wysłana wysadziła żołnierzy w nocy na wyspę Penfret, gdzie zabraliśmy w niewolę 7 Anglików i wszystkie ich tam założone roboty zniszczyliśmy. Wielu Inżynierów, lekarzów i Chirurgów udało się do Hiszpanii, pensją ostatnich znacznie podwyższono: rozumieją że przed końcem 8bra cała armia już będzie w Bayonne.

Codziennie przybywają do nas wojska od W. armii. Wszystkim młodzieńcom konskrypcją zajętych nawet tym którzy weszli w stan małżeński do losowania stawiać się nakazano, wyciągnięci lossem pisać muszą bez wymówki do regimentów. Odbieramy wiadomość że Generał Hiszpański Blok z 8 t. Asturyczyków poszedł i wziął Bilbao. Listy z Victoria donoszą, że Marszałek Bessieres mający główną kwaterę w Burgos ruszył do Laredo dla odcięcia pomienionego rokoszanów oddziału, jeżeli prawda że wyprowadził 8 t. Francuzów, żaden Hiszpan nie ujdzie: tem czasem załoga w Bilbao wyciągnęła z miasta do Mondragonie. Mówią że G. Blok tym poruszeniem otwartem ukrywa ważniejsze drugich wodzów przedsięwzięcia; przeto Marszałek Ney z 33 t. stanął przeciw G. Castannos, na którego za najmniejszym poruszeniem gotów jest uderzyć; Marszałek Moncey z boku linią wyciągnął: gdyby więc nieprzyjaciel ważył się naprzód posunąć, niechybnie musiałby dwa ognie wytrzymać.

Arcy Biskup Toledo jest na czele Regencyi, Florida blanca rządzi wewnętrznymi interesami, Cueta prowadzi departament wojenny, Castannos jest najwyższym wodzem. Palafox porażony działa oddzielnie w Arragonii. Do dnia 23 października przyjdzie tu 26230 ludzi, słowem do 19bra stanie w granicach Hiszpańskich 100 t. Francuzów. Armia wielka idzie na Perpignan i nasze miasto. Pomiędzy Naczelnikami Insurgentów liczyć jeszcze trzeba Cevallos, L' Infantado, Govellanos Saavedra.

Listy prywatne z Bilbao donoszą że Marszałek Ney z 12 t. uderzył na korpus Hiszpanów dowodztwa Blok, dobył Bilbao i 5 t. wziął w niewolę rokoszanów. Bessieres utrzymuje stanowisko Pencorvo. Król znajduje się w Victoria. Inne listy opisują bitwę którą Marszałek Moncey na lewym skrzydle stoczył z Aragonczykami, których miał zupełnie zwyciężyć i wziąć 60 zdobyć. Jakiegokolwiek bądź są wypadki to pewna że niezmiernie Rząd Francuzki czyni przygotowania do zagaienia kampanii: wszystkie magazyny zapasami są napełnione; mąka i suchary w kościołach składać się muszą. Nasz Dyrektor fortifikacyow odebrał rozkaz przygotować 60 t. worów. Mówią o weyściu Francuzów do Walencji, lecz ta wiadomość potwierdzenia potrzebuje. Król obieżdża Nawarrę, Biskaję, i południową Kastylię dla zjednania przez

łaskawe obeyscie się z mieszkańcami umysłów obywatelskich. Słychać że wiele stronników Królewskich jest w Madrycie. To niewątpliwa że niezgodą między wodzami i prowincjami ułatwi Francuzom podbicie Hiszpanii.

Wysłane z portów Francuzkich statki z żywnością szczęśliwie do Barceliony trafiły nieprzejęte od Anglików. W tych rozruchach nieszczęśliwi obywatele, szukają na obcej ziemi schronienia, opuszczają oyczyste progi szukając w nowym świecie siedliska. Regent Brezylji otworzył skarby z Europy wywiezione i te iakie w Brezylji zgromadził; hojnie rozdał wszystkim, którzy chcą u niego osiedleć. Nie tylko więc Portugalczycy i Hiszpanie tłumem cisną się pod berło jego, lecz Irlandcy obywatele i sami Anglicy płyną do Brezylji. Nie same odtąd brzegi osiedle będą; lecz środek kraju zamieszkałym być zaczyna. Wkrótce nieznanie rzemiosła, rękodzieła, sztuki zakwitną w tem narodzie. Zawsze podobno tak bywa, że klęska jednych staie się szczęściem dla drugich.

W Montpellier założono szpital, do którego wiele już chorych i ranionych sprowadzono z Katalonii. Wieśniacy Hiszpańscy kupami wracają się do domów. Zbliża się w te strony wielka armia; dzienny przechód iey oddziałów kosztował Paryżowi 22000 franków, zatem wydatkowała stolica na przyjęcie tamtędy idących kolumn 200 t. liwrow, nie licząc w to koron złotych które udzielonym kosztem były sporządzone. Napoleon dnia 25 do stolicy spodziewany, zatem u nas jeszcze później będzie.

Uczni Francuzcy wyprowadzają ród rodziny Bonaparte od sławnego w Grecyi Domu Komenow, którzy na tronie Cesarsko wschodnim z chwałą zasiadali. Kiedy Sułtan Mahomet z rozkazem zamordować Dawida Komena z jego dziećmi, jeden z synów uratował życie ucieczką do Morei; tu on i następcy jego spokojnie przeżyli do roku 1676, w ten czas Konstantyn Stefanopolus Komenus z Grecką osadą przeniósł się do Korsyki uchodząc przed okrucieństwem Turków. W tem czasie gałązki tego świetnego Domu rozkrzewiły się we Włoszech; a imię Greckie Kalomeros Komenus uległo tłumaczeniu, przez które zamieniono na Bellaparte czyli Bonaparte. Niech się to dziwnym niezdanie, albowiem zwyczaj natenczasowy był prawem. Rodzina znana Mediciuszów dostała to imię z przetłumaczenia pierwotnego nazwiska Greckiego Jatrolos, które właściwie znaczy Lekarza, tak iak Kolomeri oznacza dobrą stronę. Dotąd Korsykanie niewyrażają Bonaparte w języku Greckim iak tylko słowem Kalomeri; które pierwotnie Cesarzom służyło. Wieleż jest dzisiaj miast, które w każdym języku inaczej są nazwane? jeżeli ta genealogia prawdziwa, musi upaść powieść przez którą wyprowadzano Napoleona od sławnej we Francyi Maski żelaznej.

ERFURT d. 4 października. Królowie Bawarski, Wirtemberski z żoną, Xiążę Prymas, Xiężna Hildburghausen tu przybyli. Wielu Ministrów rozmaitych mocarstw w murach naszych znajduje się. O układach z pewnością mówić niemożna; Napoleon

niał głośno oświadczyć, iż chce na zawsze pokoy Niemcom zabezpieczyć; równo z rokiem 1809 zaczęnie się w Europie wiek złoty Astrei. Wnoszą druzdy iż celem negocyacyi iest wyprowadzenie woyska Francuzkiego z tego kraiu. Donieść tylko gruntownie możemy o tem czego świadkami iestemy, widzimy że Napoleon daie zwyczajnie przed południem audyencye, że posłany od dworu Austryackiego Baron S. Wincent po kilka godzin z Imperatorem rozmawia, że gońce biegaia często do Wiednia, Paryża, i dalszych miast stołecznych. Na Teatrze zawsze bywaia goście; Szambelan Remusat bilety rozdaie; Monarchowie i Xiążęta na parter idą i za orkiestrą stoia; damy, cudzoziemce, obywatele, w łozach się mieszczą; pięć reprezentacyi iuż przeszło.

Za Hamburgiem opanowali Anglicy wyspę Duńską w uysciu rzeki Elby będącą, maia tam założyć port wielki z któregoby nad całą rzeką panować mogli, na zastąpienie wydatkow miał Parlament przeznaczyć 150 t. Szterlingow Wyspa iest z siebie nieurodzayna i niezdolna wyżywić swoich mieszkańców, którzy muszą z przemysłu opędzać życia potrzeby. Już oddawna traktowali Anglicy z rządem Duńskim o własność wyspy wzmienioney.

Wyrokiem zakazał Napoleon załodze potrzebować od miasta iedzenia i picia, oprócz miesca nic więcej żołnierz od obywatela niemoże domagać się. Ta Teatrze ubranym z przepychem grano Achmeta z Rasyna i Zairę z Woltera, oprócz innych sztuk, te naylepiej Spektatorom podobały się. Popisy Woyskowe wspaniale ubraney gwardyi niemniej bawia patrzących Woyska Francuzkie artyllerya, piechota, iazda wyciągaia do Hiszpanii. Mówia że postać Szwaycarów i Xięstwa Neuchatel odmieni się wkrótce, i interessa tych dwóch kraioy inny odtąd obrót wezmą. Korpus Oudinota z Gdańska i Kwidzyna wyciągnął, zaięły miesce woyska Saskie i pułnocne; pierwsze okryte mundurem postarodawnemu kroionym, i troykątnym kapeluszem, nie tak dobrze się wydaia iak drugie. Konskrypcyonistom z roku 1806, 7, 8, i 1809 rozkazano zgromadzić się do Moguncyi pazdziernika 12, 15, 18, i 21 a potem regimenta obowiązani dopełnić.

Wieście rozchodzą się że Król Hollenderski do nas przyiedzie. Teatr za Napeleonem uda się do Weymar na dwa dni; naypierwsze reprezentacye były Cynna, Andromaka, Brytannikus; Kontingensa niemieckie nayuroczysciey we Francyi są przyimowane, tryumfalnie przechodzą do Hiszpanii; później nadchodzące idą do obozu pod Boulogne, który osadzać będą, z ciągłą przytem powinnością ćwiczenia się w obrótach wojennych, regiment W. X. Bergu ciągnie z Pomeranii do Dusseldorf, czytamy na miejscu zostanie czy do Hiszpanii poydzie niewiadomo.

Xiężna Hessenkaselska narodzona roku 1726. Wdowa po X. Pruskim Henryku umarła w Berlinie w roku 83 życia swego. Marszałek Soult i Daru tam od nas wyieżdzaia. Król Bawarski zniósł edyktem w państwach swoich poddaństwo a odtąd kontrakta z ludzmi zawierać kazak; opłata od duszy, od smierci i inne tego rodzaju są skasowane. Pozwolił stanowić Maioraty, których maiatki po-

winny naymniey mieć 4000 talarów dochodu, wolne, żadnemi długami nie obciążone, a te starszym synom zawsze w spadku dostawać się będą, dobra takie niemoga być przedane, zastawione, lub ciężarem iakim obarczone, oprócz podatkow skarbowych, służyć będą iedynie temu który one będzie posiadał; właściciel przy obięciu winien wykonać przysięgę wierności i posłuszeństwa.

R Z Y M d. 21 września. Dziś rano Królowa Neapolitańska tu stanęła; za dni dwa w swoiey stolicy będzie. Król Joachim niewyieżdza prawie z Neapolu a nawet z pałacu niewychodzi; zamknięty z Ministrami w gabinecie pracuje: chce poznać naydrobnieysze szczeguły administracyi kraiowey, ażeby mógł ią lepiej poprawić i wadom zaradzić: pierwsze czynności Monarchy przepowiadają ludowi dobrotliwe stódkie i szczęśliwe panowanie Zniósł Kommissye woyskowe ustanowione w Gaeta, Aquila, Chieti, Avelino, Fugia, Barri Cattamaro i w Regio dla sądzenia i karania naysurowiey rokoszanow i zbóycow; spodziewa się Król że pokoy i bezpieczeństwo nienaruszone zostaną. Darował amnestią dla zbiegow którzyby gładząc swój błąd staneli u chorągwi i winę wyznali. Ustanowił iż żołnierze w marszu oprócz chleba i żołdu zwyczajnego mieć będą w dodatku 20 setnych franka, lecz od mieszkańców wyciągać nie powinni. Legiony północne zupełnie nauczyły się po Włosku i z nich żołnierze tak dobrze mówia iak obywatele tam urodzeni. Nadgradzaiać Król mężnych, którzy ładuiących pod Miletto Anglików odparli, darował każdemu 25 dukatow. Gendarm Nicandro Stoico odebrał nadto strzelbę z Królewskiej rękodzielni Torre dell Anunziata.

Wydatki kraiowe wyniosą w roku 1809, 12700000 dukatów, postanowił zatem Król wprowadzić naywyższą w skarbie oszczędność; urzędnicy piastający dwie godności nie będą mogli odbierać dwoistey pensyi, lecz zostaną przy tym dochodzie iaki z dwóch obiorą; rozłożył podatki całego Królestwa na prowincye. Neapolitańska zapłaci million, Labrador million i pół, Abruzzo 663 t. Molise 143 t. Capitanata 460 t. Bari 651 t. Otranto 607 t. dukatów; ta summa połączona z 6 milionami dochodu celnego zrówna się wydatkom.

Xże Borghese zapobiegaiąc sporom religii polecił Kardynałowi Arcy Biskupowi Spina ukarać Kanonika Cordeviala Plebana w Genui, który nauczał moralności niezgodney z religią Katolicką. Nowozacieżni, konskrypcyonisci z Etruryi, Liguryi i dalszych kraioy Włoskich ciągną do Francyi. Woyska rozłożone w Królestwie Włoskim, Wenecyi, Friouzu sprowadzone są ze stopnia wojennego do porządku, iaki się w czasie pokoju zachowuje. Dalmacya Korfu Raguzę silnie osadzaia Francuzi. Handel zupełnie przerwany; szczęśliwie otworzone Alpy i przebite Appeninskie skały pozwalaią Włochom nieznaioamey prawie przedtym komunikacyi z Francyą Szwaycarami i wewnątrz kraiu.

V Drukarni JXX. Missyonarzow wyszedł we 2 tom: Pacierz wedle swego porządku, w obięciu treści nauk; Chrzesc: p X. Golańskiego. Stronic 631 opr: a la rus: zł. 8 nayduie się w Księgarni Uniwer:

W Wilnie w Drukarni XX. Piarów Wi-
leńskich.

DODATEK